

Theater Rotterdam

Advies: positief

- ▶ Geadviseerd subsidiebedrag: niet van toepassing, RCB-instelling
- ▶ Gevraagd subsidiebedrag: € 10.236.000,-

Samenvatting van de aanvraag

“Theater Rotterdam maakte met de in 2020 ingezette koers een sterke artistieke en organisatorische ontwikkeling door. Meerstemmigheid, representatie en ontmoeting zijn de sleutelwoorden die bepalen wat we maken, hoe we dat doen, met wie we dat doen, voor wie we dat doen en hoe we ons organiseren. In alle opzichten ademt onze koers inclusie, innovatie en interconnectiviteit.

TR kiest voor een brede, diverse makerscommunity. Daarmee geven wij invulling aan meerstemmigheid en tonen we verschillende perspectieven waarin zeer diverse publieken zich kunnen herkennen. Een unieke manier van werken in Nederland. Onze makers maken o.a. teksttoneel, dans, locatievoorstellingen en multidisciplinaire voorstellingen. Zij zetten hun kunstenaarschap ook op andere manieren in door hun onderzoek met bewoners te delen en werk te maken dat tot buiten de muren van TR bloeit. Onze makers geloven in de unieke kracht van het theater, maar willen ook de deuren van het theater verder openen. TR blijft natuurlijk ook een stadsbreed podium dat, naast de eigen producties, de volle breedte van het (gesubsidieerde) theater programmeert.

Diversere publieken bereiken we door marketing en aanvullende programmering. Soms om voorstellingen van makers context te geven, soms als zelfstandige programmering gericht op nieuwe publieken. Dat kunnen we niet alleen, daarvoor werken we samen met diverse partners met specifieke kennis en expertise in de stad.

TR is gegrond in Rotterdam. Het grootste deel van onze makerscommunity komt uit Rotterdam. TR maakt onderdeel uit van de RCB, is lid van VNO/NCW en werkt samen met vele Rotterdamse partners: binnen en buiten de culturele sector. Deze laatste samenwerkingen gaan we de komende jaren uitbreiden.

TR kent een lange traditie van internationale uitwisseling, waarbij toonaangevende makers TR als hun huis in Nederland beschouwen. Verschillende van deze makers zijn de komende cultuurplanperiode in TR en Rotterdam te zien. Andersom zijn de makers van TR veel gevraagd in het buitenland, waarmee zij Rotterdam een (cultureel) gezicht geven in Europa. Jaarlijks staat TR boven in de ranking van Dutch Culture van internationaal spelende podiumkunsteninstellingen.

Wij hebben de afgelopen jaren grote stappen gezet om de organisatie meerstemmiger en representatiever (als afspiegeling van de stad) te maken. We gaan op volle kracht door op deze weg waarbij talentontwikkeling van medewerkers en makers centraal staat. De in dit plan toegelichte crew mentaliteit en het hiphop credo ‘each one teach one’ geven richting aan onze organisatieontwikkeling.

Naast de gemeentelijke beleidspeerpunten streven wij er naar de principes van de Codes Governance, Fair Practice en D&I in onderlinge samenhang uit te voeren en te vervlechten in de aansturing van TR. Daar zijn wij de afgelopen jaren goed in geslaagd en wij blijven dit de komende cultuurplanperiode doen.”

Artistieke en inhoudelijke kwaliteit

De commissie beoordeelt de artistiek-inhoudelijke kwaliteit als zeer goed. Theater Rotterdam lijkt na een lang proces de verbinding meer in balans te brengen tussen de artistieke doelstellingen en de organisatiestructuur en -samenstelling. Het vakmanschap van de individuele geselecteerde makers wekt vertrouwen. Gezamenlijk beslaan zij de volle breedte van de podiumkunsten en geven zij invulling aan de meerstemmige koers. Ze krijgen de ruimte om hun voorstellingen om het jaar te presenteren, wat ruimte geeft voor onderzoek en reflectie en het vakmanschap ten goede komt. Maar het bevreemdt de commissie dat in het meerjarenplan slechts summier inhoudelijke plannen te lezen zijn voor producties van de eigen makers.

De manier waarop Theater Rotterdam zich inzet om de zeggingskracht van het programma te optimaliseren is zeer goed. Met de keuze om minder producties te maken en meer in serie te spelen, krijgen de makers in huis ruimte voor meer artistieke betrokkenheid binnen de organisatie. Dat stimuleert de beoogde meerstemmigheid en ontmoeting, bijvoorbeeld met residerende gastmakers.

In het werk komen actuele onderwerpen aan bod vanuit een veelheid aan perspectieven, stijlen en vormtalen die lang onderbelicht bleven in het veld. Met de verschillende zalen die Theater Rotterdam programmeert kan het huis diverse publieken bereiken. Het brede gesubsidieerde aanbod is relevant, urgent en van een hoog artistiek niveau, maar trekt niet alle publieksgroepen. Om stappen te zetten richting verbreding van het publiek gaan de makers het huis uit, de stad in, het plein op, of andere ruimten in huis gebruiken. Het gebouw wordt meer ingezet als third space en de samenwerking met diverse festivals in de stad en de initiatieven voor debat en nachtcultuur zullen nieuw publiek aanspreken. Binnen de stad heeft Theater Rotterdam een unieke positie die met de keuze voor de ‘makersgroep’ als kern van de organisatie wordt verstevigd. Een oorspronkelijk theaterhuis met een diverse signatuur, met plaats voor makers in verschillende fasen van hun carrière.

Waarde voor de stad, de bewoner en de discipline

De commissie beoordeelt de waarde voor de stad, haar bewoners en de discipline als goed. In Rotterdam zijn er samenwerkingen met de meeste festivals en veel verschillende makers; MOMO, O. Festival, Nederlands Fotomuseum, Yardbird, IFFR, Islemunda, Arminius en Theater Zuidplein. De hal van TR25 vormt een nieuw podium voor nieuwe partners als Roffa Mon Amour en V2_. Daarnaast maakt het huis zich hard voor de eigen omgeving rondom het Schouwburgplein en het duurzaamheidsvraagstuk (Drift).

Het initiatief Spreekuur roept bij de commissie vraagtekens op. Het is bedoeld om actief de link te leggen met nieuwe partners en/of communities, maar de aanvrager maakt niet duidelijk waarom de genoemde gebieden gekozen zijn en waar de wederkerigheid in

schuilt. Bij de maatschappelijke stages van de medewerkers blijft op eenzelfde manier onduidelijk wat het doel is en wat de TR medewerker in slechts enkele dagen bij het stagebedrijf kan bijdragen.

De commissie beoordeelt de bijdrage aan internationalisering als goed. “Theater Rotterdam kent een lange traditie van internationale uitwisseling, waarbij toonaangevende makers TR als hun huis in Nederland beschouwen,” schrijft de aanvrager zelf. Verschillende van deze makers komen als artists-in-residence naar Rotterdam, omdat de instelling in het kader van de duurzaamheid minder inzet op incidentele bespeling. Vanuit datzelfde principe worden internationale gasten in samenwerking met andere Nederlandse huizen of festivals geboekt en reist eigen werk naar het buitenland. Theater Rotterdam is lid van verschillende internationale netwerken.

De commissie ziet innovatieve benaderingen bij Theater Rotterdam in de meerstemmigheid van de ‘makerscommunity’, interdisciplinaire samenwerkingen, het ruimte maken voor een breder dan conventioneel aanbod en de toepassing van de ‘crew mentality’.

Uit de missie en visie wordt duidelijk dat Theater Rotterdam meerstemmigheid en wederkerigheid als basis kiest. Het aandeel van de doelgroep licht in het publiek in eigen huis stijgt en bedraagt volgens de aanvraag momenteel 25 procent. De aanvrager zet in op publieksverbreding en het bouwen van duurzame relaties met (nieuwe) publieksgroepen, met de nadruk op een diverser en jonger publiek. Maar de commissie mist een marketingplan met gericht beleid waarin programma en doelgroepen aan elkaar worden gelinkt in een overtuigende strategie om meer kaartjes te verkopen. Wel zet de aanvrager zich in voor de fysieke toegankelijkheid van de gebouwen en de website.

Zakelijke kwaliteit

De commissie beoordeelt de zakelijke kwaliteit als voldoende. De commissie heeft veel vragen bij de aangeleverde meerjarenbegroting. Het is te danken aan de goede uitgangspositie van Theater Rotterdam dat zij uitkomt op een voldoende.

In 2022 realiseerde Theater Rotterdam iets meer eigen inkomsten dan begroot, te weten afgerond € 2.000.000,-. De stichting was voor haar inkomsten wel grotendeels afhankelijk van subsidies (totaal € 12.200.000,-, gelijk aan 86 procent). De lasten van de instelling kwamen in hoofdlijnen overeen met de begroting in het jaarplan 2022. Per saldo werd een positief resultaat behaald van € 75.000. Dit resultaat werd toegevoegd aan de vrij besteedbare reserves. De stichting heeft ruimschoots voldoende reserves en is zeer liquide. De kwaliteit van de organisatie is voldoende. Theater Rotterdam onderschrijft de Fair Practice Code en schrijft deze toe te passen. De aanvrager stelt in het meerjarenbeleidsplan dat zij alle medewerkers en zzp'ers op basis van de cao Toneel en Dans betaalt. Maar het gemiddelde uurtarief voor zzp'ers in de meerjarenbegroting kan op basis van de gegevens worden berekend op € 31,- wat ver onder de fair pay-norm ligt. De eigen makers kunnen

gebruikmaken van de kantoor- en repetitieruimten en van de technische dienst en het kostuumatelier. De makers die om het jaar een voorstelling maken, betaalt de instelling een basisvergoeding om hen in staat te stellen in de tussenliggende jaren research te doen.

Op punten uit de code als transparantie en solidariteit worden de gewenste verbeteringen en de daaraan gekoppelde plannen slechts kort benoemd. Op basis van het eigen 'geluksonderzoek' zijn punten van verbetering aangewezen zoals verbondenheid en samenwerking, balans tussen werkpassie en zakelijke afspraken, kennisoverdracht, erkenning en waardering, waar geen nadere plannen op volgen.

Theater Rotterdam onderschrijft de Governance Code Cultuur en past deze toe. De reflectie op de code geeft inzicht in de huidige situatie, maar de aanvrager formuleert geen gewenste verbeteringen voor de komende Cultuurplanperiode.

De begroting 2025-2028 lijkt realistisch maar is ook weinig ambitieus. Theater Rotterdam rekent op een groei van de bezoekersaantallen van 40 procent ten opzichte van 2022. In dat jaar had de instelling nog te maken met de gevolgen van de lockdown. De voor 2025-2028 geraamde bezoekersaantallen liggen echter nog steeds ver onder het niveau van 2019. Hoewel het positief is dat de aanvrager over een eigen marketing- en communicatieafdeling beschikt met een bezetting van afgerond 10 fte en een budget ter hoogte van 4,5 procent van de eigen inkomsten, ontbreekt in de aanvraag een nadere onderbouwing van de marketingactiviteiten. Hoe Theater Rotterdam de groei van het aantal bezoeken wil realiseren is niet duidelijk.

De aanvrager veronderstelt in de financieringsmix bijna een verdrievoudiging van de bijdragen private fondsen, terwijl wordt aangegeven dat de plannen voor de werving van deze fondsen nog moeten worden opgesteld. Theater Rotterdam gaat er ook van uit dat de stap naar theatergezelschap 'groot' in de landelijke culturele basisinfrastructuur zonder meer gemaakt wordt. Dat lijkt de commissie geen gelopen race gezien het wettelijke kader van de culturele basisinfrastructuur. De commissie heeft twijfels over de haalbaarheid van de begrote cofinanciering. De procentuele lastenstijging in de meerjarenbegroting ten opzichte van 2022, komt niet onrealistisch over in het licht van de inflatie, loonstijging en de voorgenomen groei in personele bezetting. Maar de aanvrager verzuimt om in de aanvraag een goede onderbouwing te geven van de gestegen personele bezetting en de toename van de lasten, bij een daling van het aantal producties.

Al met al ontstaat de indruk dat Theater Rotterdam onvoldoende aandacht heeft besteed aan het opstellen van de begroting en de onderbouwing en toelichting daarvan. De begroting is daarmee geen overtuigende vertaling van de plannen en niet erg ambitieus. Er is dankzij de goede uitgangspositie nog nipt voldoende vertrouwen in een gezonde financiële bedrijfsvoering. Mede door de sterke vermogenspositie is er ook voldoende continuïteit in de bedrijfsvoering.